

## پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی درس علوم دانش‌آموزان مقطع ابتدایی نورآباد ممسنی بر اساس شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و ادراک از محیط یادگیری

سمیه گودرزی<sup>۱</sup>، حامد رضازاده\*<sup>۲</sup>، احسان زنبوری<sup>۳</sup>

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۱۲

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۱/۱۱

### چکیده

**مقدمه و هدف:** هدف از انجام این مطالعه، پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی درس علوم دانش‌آموزان مقطع ابتدایی نورآباد ممسنی بر اساس شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و ادراک از محیط یادگیری بود.

**روش شناسی پژوهش:** این تحقیق بر حسب هدف، کاربردی و همچنین از نظر ماهیت و روش، توصیفی از نوع همبستگی و از لحاظ زمانی، مقطعی بود. جامعه آماری در این مطالعه، کلیه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی نورآباد ممسنی (۸۰۰۰ نفر) بوده و با توجه به جدول مورگان، حجم نمونه آماری ۳۶۷ نفر در نظر گرفته شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از نمونه مورد مطالعه از پرسشنامه استاندارد استفاده شده است. روایی صوری توسط جمعی از اساتید و استاد راهنما مورد تایید قرار گرفت و پایایی آنها نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۰ تایید گردید. به منظور آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون تحلیل رگرسیون استفاده شده است.

**یافته‌ها:** نتایج نشان داد که شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و ادراک از محیط یادگیری هر دو تأثیر معناداری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارند. ضریب تعیین کلی برابر با ۳۰ درصد بوده که نشان‌دهنده پیش‌بینی قابل توجه پیشرفت تحصیلی توسط این دو متغیر است. همچنین، ادراک از محیط یادگیری ( $\beta=0.504$ ) و شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان ( $\beta=0.456$ ) بیشترین قدرت پیش‌بینی را دارند.

**نتیجه‌گیری:** معلمان با دانش، مهارت و رفتار حرفه‌ای می‌توانند فرآیند تدریس را بهینه کنند، در حالی که ادراک مثبت دانش‌آموزان از محیط یادگیری حمایتی، منجر به کاهش مشکلات رفتاری و افزایش موفقیت تحصیلی آنها می‌شود.

**کلید واژه‌ها:** پیشرفت تحصیلی، شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان، ادراک از محیط یادگیری.

<sup>۱</sup> گروه علوم تربیتی، واحد نورآباد ممسنی، دانشگاه آزاد اسلامی، نورآباد ممسنی، ایران.

<sup>۲</sup> \* گروه فیزیک، واحد نورآباد ممسنی، دانشگاه آزاد اسلامی، نورآباد ممسنی، ایران. (نویسنده مسئول). ایمیل: ha.rezazadeh@iau.ac.ir

<sup>۳</sup> گروه ریاضی، واحد نورآباد ممسنی، دانشگاه آزاد اسلامی، نورآباد ممسنی، ایران.

## مقدمه

از وظایف اصلی آموزش و پرورش در هر کشوری، انتقال میراث فرهنگی جامعه، پرورش استعدادهای دانش‌آموزان و آماده کردن آنها برای شرکت فعال در جامعه است؛ بنابراین تعلیم و تربیت افراد به منظور تصدی امور مختلف ضروری می‌نماید و مسئله موفقیت یا عدم موفقیت در امر تحصیل از مهمترین دغدغه‌های نظام آموزشی در تمامی جوامع است. موفقیت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نشان‌دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف‌یابی و توجه به نیازهای فردی است. لذا نظام آموزشی را زمانی می‌توان کارآمد و موفق دانست که پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان آن در مقاطع مختلف، بیشترین و بالاترین رقم را داشته باشد. در یک، دو دهه‌ی اخیر پیشرفت تحصیلی و موفقیت تحصیلی کودکان در صدر مسائل مورد علاقه‌ی والدین، مربیان، معلمان، و در کل جامعه قرار گرفته است؛ در نتیجه خانواده‌های بسیاری دیده شده که از عدم موفقیت فرزندانشان در تحصیل به عنوان معضل اصلی خود نام می‌برند و تمام نیرو و توان مادی و معنوی خود را صرف اصلاح آن می‌کنند (باتمانی، ۱۴۰۲). مطالعه عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی طی سه دهه اخیر بیش از پیش مورد توجه متخصصان تعلیم و تربیت قرار گرفته است. حساسیت تعلیم و تربیت از یک سو و پیچیدگی جهان امروز از سوی دیگر مدیران و معلمان آگاه‌تری را طلب می‌کند تا زمینه رشد جمعی را فراهم نمایند. امروزه تمرکز آموزش به جای ارایه برنامه‌های آموزشی یا مدیریت رفتار کلاسی، به پرورش دانش‌آموزان با انگیزه و راهبردی تغییر کرده است (پاریس و وینگوگراد، ۲۰۱۹).

پیشرفت تحصیلی به دلیل آنچه آینده دانش‌آموزان در مسیر انتخاب درست شغل، موفقیت در مسیر زندگی و همچنین خدمات مناسب به یک کشور تلقی می‌شود بسیار ضروری است (حیدری و دهقانی، ۱۴۰۲). عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان نشان‌دهنده و معیاری برای موفقیت یا عدم موفقیت سیستم آموزشی کشور می‌باشد و توجه به این مقوله یکی از محورهای مورد نظر در برنامه ریزی‌های سیستم‌های آموزشی کشورهای مختلف می‌باشد. دانش‌آموزان برای رشد و ارتقا در زندگی تحصیلی و اجتماعی خود نیاز به شایستگی‌های حرفه‌ای مناسب معلمان و ادراکی مناسب از محیط یادگیری می‌باشند و بررسی عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی می‌تواند یاریگر برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران آموزشی کشور قرار گیرد. متأسفانه توجه چندانی به این موضوع انجام نشده و انجام این مطالعه می‌تواند نتایج مفیدی به همراه

داشته باشد. موفقیت تحصیلی پیش بینی کننده حیاتی فرصت ها و آرزوهای آینده دانش آموزان است. پیشرفت تحصیلی نه تنها باعث افزایش اعتماد به نفس دانش آموزان دبستانی می شود، بلکه علاقه واقعی به یادگیری را نیز پرورش می دهد و در نتیجه به رشد کلی تحصیلی آنها کمک می کند. در اکثر کشورهای جهان، پیشرفت تحصیلی اهمیت زیادی دارد زیرا ادامه تحصیل دانش آموزان را تعیین می کند، به عنوان یک معیار مهم برای ارزیابی عملکرد آموزشی عمل می کند و بر پیگیری بیشتر آموزشی تأثیر می گذارد. در نتیجه، پیشرفت تحصیلی نقطه کانونی پژوهش در چشم انداز آموزشی جهان معاصر بوده است. بنابراین؛ بررسی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارای اهمیت و ضرورت فراوانی می باشد و در این مطالعه به آن پرداخته می شود.

### روش شناسی پژوهش

این پژوهش بر حسب هدف، کاربردی محسوب می شود. همچنین از نظر ماهیت و روش، توصیفی از نوع همبستگی (چون به بررسی میزان وابستگی یا رابطه بین متغیرها پرداخته شد) و از لحاظ زمانی، مقطعی بود. جامعه آماری در مطالعه حاضر، کلیه دانش آموزان مقطع ابتدایی نورآباد ممسنی می باشد. بنابر اطلاعات موجود تعداد آنان حدود ۸۰۰۰ نفر می باشند. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان- کرجسی برابر ۳۶۷ نفر در نظر گرفته شد. روش نمونه گیری این پژوهش، نمونه گیری تصادفی طبقه ای (با توجه به در نظر گرفتن دانش آموزان دختر و دانش آموزان پسر) بوده است. در این پژوهش، روش گردآوری اطلاعات ترکیبی از روش میدانی و کتابخانه ای بود. برای گردآوری مبانی نظری و پیشینه پژوهش از روش کتابخانه ای و برای گردآوری اطلاعات آماری از روش میدانی استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات آماری در تحقیق حاضر، پرسشنامه استاندارد می باشد. پرسشنامه شایستگی های حرفه ای: در این مطالعه از پرسشنامه استاندارد صلاحیت های حرفه ای معلمان (موسوی و اباذری، ۱۳۹۶) استفاده می شود. دارای ۵ بعد شایستگی آموزشی، شایستگی مدیریتی، شایستگی علمی، شایستگی اجتماعی- اخلاقی و شایستگی فناوری و ۱۶ گویه می باشد. پرسشنامه ادراک محیط یادگیری کلاس: پرسشنامه ادراکات محیط یادگیری (PES-HS) می باشد که در سال ۱۹۹۴ در ایالات متحده آمریکا توسط سوئینی و همکاران، بر اساس نظریه ادراکات محیط یادگیری نیومن (۱۹۹۲) ساخته شده است و جهت استفاده در پژوهش حاضر توسط پژوهشگر به فارسی ترجمه شده است. این پرسشنامه دارای ۴۵ سؤال بوده و ادراکات دانش آموزان مقطع متوسطه از مشغولیت، عضویت، اصالت، مالکیت و حمایت در محیط یادگیری، را می سنجد. ۵ سؤال این پرسشنامه مربوط به عامل مشغولیت، ۱۷ سؤال آن مربوط به عامل عضویت، ۱۲ سؤال آن مربوط به عامل اصالت، ۳ سؤال آن مربوط به عامل مالکیت و ۷ سؤال آن مربوط به عامل حمایت می

باشد. پیشرفت تحصیلی درس علوم: برای اندازه‌گیری پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در درس علوم از میانگین نمره اکتسابی آنان استفاده شد. برای به دست آوردن اعتبار یک پرسش‌نامه روش‌های مختلفی وجود دارد، بدین منظور برای تعیین روایی پرسش‌نامه، روش اعتبار محتوایی به کار رفت و با استفاده از نظر صاحب‌نظران و همچنین تحقیقات گذشته، پس از چند مرحله اصلاح و بازنگری بدست آمد. رایج‌ترین روش برای سنجش پایایی طیف لیکرت، استفاده از ضریب آلفای کرونباخ است، که در این مطالعه از آن استفاده می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که ضریب آلفای کرونباخ برای تمامی گویه‌های پژوهش بالاتر از ۰/۷۰ می‌باشد، لذا پرسشنامه از پایایی بالایی برخوردار می‌باشد. داده‌های گردآوری شده با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS و Amos در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی تحلیل رگرسیون مورد تحلیل آماری قرار گرفت.

## یافته‌ها

برای اینکه مشخص شود که آیا متغیرهای پژوهش نرمال هستند یا خیر از آزمون کولموگروف-اسمیرنف استفاده شد.

جدول ۱- آزمون کولموگروف-اسمیرنف برای بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

| متغیرها                    | آماره | درجه آزادی | سطح معناداری |
|----------------------------|-------|------------|--------------|
| شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان | ۰/۱۰۲ | ۳۶۷        | ۰/۰۹۹        |
| ادراک از محیط یادگیری      | ۰/۰۸۸ | ۳۶۷        | ۰/۱۰۹        |
| پیشرفت تحصیلی              | ۰/۰۹۴ | ۳۶۷        | ۰/۰۶۱        |

جدول ۱، آزمون کولموگروف-اسمیرنف را به منظور بررسی نرمال بودن متغیرهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان، ادراک از محیط یادگیری و پیشرفت تحصیلی نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، آماره‌های به دست آمده برای بررسی نرمال بودن در هر سه متغیر از لحاظ آماری غیر معنادار می‌باشد ( $P > ۰/۰۵$ ). از این رو می‌توان گفت که فرض نرمال بودن متغیرهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان، ادراک از محیط یادگیری و پیشرفت تحصیلی رعایت شده است.

فرضیه اصلی: شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و ادراک از محیط یادگیری بر پیشرفت تحصیلی درس علوم دانش‌آموزان مقطع ابتدایی نورآباد ممسنی تاثیر معناداری دارند.  
برای مشخص کردن مقدار تاثیر شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و ادراک از محیط یادگیری بر پیشرفت

تحصیلی از رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۲- محاسبه رگرسیون همزمان بین شایستگی های حرفه ای معلمان، ادراک از محیط یادگیری و پیشرفت تحصیلی

| SS     | درجه آزادی | MS    | F     | معناداری | R     | R <sup>2</sup> |
|--------|------------|-------|-------|----------|-------|----------------|
| ۱۴/۴۶۶ | ۲          | ۳/۶۱۷ | ۳۹/۹۴ | ۰/۰۰۱    | ۰/۵۴۸ | ۰/۳۰           |
| ۱۱/۴۰۹ | ۳۶۵        | ۰/۰۹۱ |       |          |       |                |
| ۲۵/۸۷۶ | ۳۶۷        |       |       |          |       |                |

رگرسیون  
باقیمانده  
کل

جدول ۲، محاسبه رگرسیون همزمان بین شایستگی های حرفه ای معلمان، ادراک از محیط یادگیری و پیشرفت تحصیلی را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، ضرایب رگرسیون همزمان بین شایستگی های حرفه ای معلمان، ادراک از محیط یادگیری و پیشرفت تحصیلی برابر با ۰/۵۴۸ می‌باشند. استفاده از آزمون F نشان داد که این ضریب در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است. همچنین ضریب تعیین نیز ۰/۳۰ می‌باشد که بیانگر این است که ۳۰ درصد پیشرفت تحصیلی به وسیله شایستگی های حرفه ای معلمان و ادراک از محیط یادگیری پیش‌بینی می‌شود.

جدول ۳- ضرایب رگرسیون همزمان بین شایستگی های حرفه ای معلمان، ادراک از محیط یادگیری و پیشرفت تحصیلی

| ضریب استاندارد نشده | ضریب استاندارد شده | t     | معناداری |
|---------------------|--------------------|-------|----------|
| B                   | Beta               |       |          |
| ۱/۳۲۱               | ۰/۲۰۶              | ۶/۴۰۱ | ۰/۰۰۱    |
| ۰/۲۲۹               | ۰/۱۰۳              | ۲/۲۳۲ | ۰/۰۲۷    |
| ۰/۳۵۸               | ۰/۰۶۲              | ۵/۷۹۷ | ۰/۰۰۱    |

مقدار ثابت  
شایستگی های حرفه ای معلمان  
ادراک از محیط یادگیری

جدول ۳، ضرایب رگرسیون همزمان بین شایستگی های حرفه ای معلمان، ادراک از محیط یادگیری و پیشرفت تحصیلی را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، ادراک از محیط یادگیری با ضریب بتای استاندارد ۰/۵۰۴ و شایستگی های حرفه ای معلمان با ضریب بتای استاندارد ۰/۴۵۶ از بیش‌ترین قدرت پیش‌بینی برای پیشرفت تحصیلی برخوردار هستند. فر ضیه اول پژوهش: شایستگی های حرفه ای معلمان بر پیشرفت تحصیلی درس علوم دانش آموزان مقطع ابتدایی نورآباد ممسنی تاثیر معناداری دارد. برای بررسی فر ضیه پژوهشی بالا از تحلیل رگرسیون استفاده گردید که نتایج آن در جدول ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴- تحلیل رگرسیون شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و ابعاد آن بر پیشرفت تحصیلی

| پیش‌بین                    | ملاک          | F     | P     | R     | R <sup>2</sup> | t     | $\beta$ | P     |
|----------------------------|---------------|-------|-------|-------|----------------|-------|---------|-------|
| شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان | پیشرفت تحصیلی | ۱۶/۵۹ | ۰/۰۰۱ | ۰/۶۸۴ | ۰/۴۶۷          | ۵/۳۰۸ | ۰/۵۲۷   | ۰/۰۰۱ |
| شایستگی آموزشی             |               | ۱۵/۱۶ | ۰/۰۰۱ | ۰/۶۸۵ | ۰/۴۶۹          | ۴/۵۵۱ | ۰/۶۳۹   | ۰/۰۰۱ |
| شایستگی مدیریتی            | پیشرفت تحصیلی | ۱۰/۷۴ | ۰/۰۰۱ | ۰/۶۲۷ | ۰/۳۹۳          | ۶/۳۸۴ | ۰/۶۱۴   | ۰/۰۰۱ |
| شایستگی علمی               |               | ۱۲/۲۳ | ۰/۰۰۱ | ۰/۶۶۳ | ۰/۴۳۹          | ۵/۴۷۳ | ۰/۵۹۷   | ۰/۰۰۱ |
| شایستگی اجتماعی-اخلاقی     |               | ۸/۷۱  | ۰/۰۰۱ | ۰/۶۴۲ | ۰/۴۱۲          | ۳/۳۹۲ | ۰/۶۲۸   | ۰/۰۰۱ |
| شایستگی فناوری             |               | ۱۳/۹۷ | ۰/۰۰۱ | ۰/۷۰۱ | ۰/۴۹۱          | ۶/۴۱۵ | ۰/۶۶۰   | ۰/۰۰۱ |

جدول ۴، آزمون تحلیل رگرسیون شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان بر پیشرفت تحصیلی را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، میزان R یا ضریب همبستگی چندگانه برای رابطه بین شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و پیشرفت تحصیلی برابر با ۰/۶۸۴ است. همچنین ضریب همبستگی چندگانه برای رابطه بین مولفه‌های شایستگی آموزشی، شایستگی مدیریتی، شایستگی علمی، شایستگی اجتماعی-اخلاقی و شایستگی فناوری بترتیب برابر ۰/۶۸۵، ۰/۶۲۷، ۰/۶۶۳، ۰/۶۴۲ و ۰/۷۰۱ می‌باشد و استفاده از آزمون F نشان داد که سطح معناداری این ضرایب همگی کوچک‌تر از ۰/۰۱ است که این امر نشان‌دهنده وجود رابطه مثبت و معنادار بین شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و مؤلفه‌های آن با پیشرفت تحصیلی می‌باشد و شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان از قدرت پیش‌بینی مناسبی برای پیشرفت تحصیلی برخوردار است.

فرضیه دوم پژوهش: ادراک از محیط یادگیری بر پیشرفت تحصیلی درس علوم دانش‌آموزان مقطع ابتدایی نورآباد ممسنی تاثیر معناداری دارد.

برای بررسی این فرضیه پژوهشی نیز از تحلیل رگرسیون استفاده گردید، که نتایج آن در جدول ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵- تحلیل رگرسیون ادراک از محیط یادگیری و مؤلفه‌های آن بر پیشرفت تحصیلی

| پیش‌بین                       | ملاک          | F          | P     | R     | R <sup>2</sup> | t     | $\beta$ | P     |
|-------------------------------|---------------|------------|-------|-------|----------------|-------|---------|-------|
| ادراک از محیط یادگیری مشغولیت | پیشرفت تحصیلی | ۳۴۱<br>۱۳/ | ۰/۰۰۱ | ۰/۵۷۷ | ۰/۳۳۳          | ۶/۲۴۶ | ۰/۵۲۱   | ۰/۰۰۱ |
| عضویت                         | پیشرفت تحصیلی | ۲۸۸<br>۱۴/ | ۰/۰۰۱ | ۰/۵۲۷ | ۰/۲۷۸          | ۸/۳۲۸ | ۰/۵۲۷   | ۰/۰۰۱ |
| اصالت                         |               | ۸۲۴<br>۹/  | ۰/۰۰۱ | ۰/۵۵۸ | ۰/۳۱۱          | ۴/۶۵۴ | ۰/۵۵۸   | ۰/۰۰۱ |
| مالکیت                        |               | ۹۲۶<br>۱۲/ | ۰/۰۰۱ | ۰/۵۳۷ | ۰/۲۸۸          | ۴/۴۰۸ | ۰/۵۳۷   | ۰/۰۰۱ |
| حمایت                         |               | ۲۵۴<br>۱۳/ | ۰/۰۰۱ | ۰/۶۰۲ | ۰/۳۶۲          | ۵/۳۴۸ | ۰/۵۷۷   | ۰/۰۰۱ |
|                               |               | ۰۷۷<br>۱۵/ | ۰/۰۰۱ | ۰/۵۹۷ | ۰/۳۵۶          | ۶/۶۹۴ | ۰/۵۴۹   | ۰/۰۰۱ |

جدول ۵، آزمون تحلیل رگرسیون ادراک از محیط یادگیری و مؤلفه‌های آن بر پیشرفت تحصیلی را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، میزان R یا ضریب همبستگی چندگانه برای رابطه بین ادراک از محیط یادگیری و پیشرفت تحصیلی برابر با ۰/۵۷۷ است، همچنین ضریب همبستگی چندگانه برای رابطه بین مؤلفه‌های مشغولیت، عضویت، اصالت، مالکیت و حمایت بترتیب برابر ۰/۵۲۷، ۰/۵۵۸، ۰/۵۳۷، ۰/۶۰۲ و ۰/۵۹۷ می‌باشد و استفاده از آزمون F نشان داد که سطح معناداری این ضرایب همگی کوچک‌تر از ۰/۰۱ است که این امر نشان‌دهنده وجود رابطه مثبت و معنادار بین ادراک از محیط یادگیری و مؤلفه‌های آن با پیشرفت تحصیلی می‌باشد و ادراک از محیط یادگیری از قدرت پیش‌بینی مناسبی برای پیشرفت تحصیلی برخوردار است.

## بحث و نتیجه‌گیری

شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان، شامل دانش، مهارت‌ها و ویژگی‌های شخصی است که در ارتقای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر بسزایی دارد. این شایستگی‌ها جنبه‌های مختلفی مانند تسلط بر مفاهیم درسی، توانایی مدیریت کلاس، برنامه‌ریزی آموزشی، استفاده از فناوری، مهارت‌های ارتباطی، و سازگاری با تغییرات را در بر می‌گیرند. معلمان با داشتن این صلاحیت‌ها می‌توانند به نیازهای دانش‌آموزانشان پاسخ داده و به ایجاد محیطی آموزشی مؤثرتر و عادلانه‌تر کمک کنند. نتایج فرضیه اول نشان داد که شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان شامل دانش تخصصی، مهارت‌های آموزشی و پرورشی، و ویژگی‌های فردی است که به طور مستقیم بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در درس علوم تأثیر می‌گذارد. این شایستگی‌ها به معلمان کمک می‌کند تا تدریس مؤثرتری داشته باشند، نیازهای

دانش‌آموزان را برآورده کنند و فرآیند یادگیری علوم را برای آن‌ها لذت‌بخش و ثمربخش سازند. نتایج این فرضیه با نتایج پژوهش ندیم و همکاران (۲۰۲۵) همخوانی و مطابقت داشته و در یک راستا بوده اند. ادراک دانش‌آموزان و دانشجویان از محیط یادگیری بر پیشرفت تحصیلی آن‌ها تأثیرگذار است؛ محیط یادگیری مطلوب، که شامل عواملی چون ساختار کلاس، هیجان تحصیلی، انگیزش پیشرفت و رضایت تحصیلی می‌شود، می‌تواند منجر به بهبود عملکرد و نتایج آموزشی بهتر گردد. نتایج فرضیه دوم نشان داد که ادراک فراگیران از محیط یادگیری علوم به طور مستقیم بر پیشرفت تحصیلی آن‌ها تأثیر می‌گذارد؛ محیط یادگیری مطلوب، با ایجاد انگیزه و رضایت تحصیلی، به ارتقای کیفیت یادگیری و نتایج دانش‌آموزان کمک می‌کند. این ادراک می‌تواند شامل عوامل مثبت مانند رضایت از کلاس درس و انگیزش پیشرفت، و همچنین عوامل منفی مانند احساس عدم امنیت یا کمبود منابع باشد که هر دو بر موفقیت تحصیلی در درس علوم اثرگذارند. نتایج این فرضیه با نتایج پژوهش باتمانی (۱۴۰۲) و عباسی و همکاران (۱۴۰۱) همخوانی و مطابقت داشته و در یک راستا بوده اند. نتایج فرضیه اصلی نشان داد که شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و ادراک دانش‌آموزان از محیط یادگیری هر دو بر پیشرفت تحصیلی تأثیرگذارند؛ معلمان با دانش، مهارت و رفتار حرفه‌ای می‌توانند فرآیند تدریس را بهینه کنند، در حالی که ادراک مثبت دانش‌آموزان از محیط یادگیری حمایتی، منجر به کاهش مشکلات رفتاری و افزایش موفقیت تحصیلی آن‌ها می‌شود. توجه و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های توسعه حرفه‌ای معلمان و تلاش برای ایجاد محیط‌های یادگیری حمایتی، دو استراتژی کلیدی برای ارتقاء کیفیت نظام آموزشی و بهبود تجربه یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان هستند.

با توجه به تایید فرضیه‌های تحقیق، پیشنهادهای به شرح ذیل ارائه می‌گردند:

– برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی و کارگاه‌های کاربردی برای به‌روزرسانی دانش و مهارت‌های معلمان.

تشویق به یادگیری مداوم و مطالعه منابع آموزشی جدید و باکیفیت.

– فرهنگ‌سازی و ترویج استفاده موثر از فناوری‌های نوین و ابزارهای هوشمند در کلاس‌های درس.

– نحوه انتقال مطالب، استفاده از ابزارها و روش‌های نوین در تدریس علوم می‌تواند تجربه یادگیری را برای دانش‌آموزان بهبود بخشد.

– ایجاد فضایی که در آن دانش‌آموزان بتوانند آزادانه سوال بپرسند و با هم همکاری کنند، به یادگیری عمیق‌تر و رضایت بیشتر منجر می‌شود.

– معلمان با بهبود شایستگی‌های حرفه‌ای خود، موجب افزایش درک و شناخت از محیط یادگیری و درگیری بیشتر دانش‌آموزان به یادگیری تکالیف شوند تا آنها نیز درس را مفید، سودمند، با اهمیت، جالب و جذاب قلمداد کنند و میزان ارزشمندی تکلیف در آنها بالا برود و در نهایت منجر به بهبود پیشرفت تحصیلی آنها خواهد شد.

### منابع فارسی

باتمانی، فردین (۱۴۰۲)، رابطه ادراک از محیط یادگیری کلاس و تاب آوری با انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان کامیاران، هفدهمین کنفرانس بین المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی.

رمضانعلی زاده، زهرا (۱۴۰۱)، نقش واسطه ای باورهای فرا شناخت در رابطه ادراک از محیط یادگیری با پیشرفت تحصیلی و سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه، چهارمین همایش ملی پژوهش های حرفه ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد از نگاه معلم.

عباسی، راضیه؛ وراثت، مهدی؛ امینی نسب، لیلا (۱۴۰۱)، بررسی رابطه الگوهای ارتباطی خانواده، ارتباط معلم - دانش آموز و ادراک از محیط یادگیری با پیشرفت تحصیلی خواندن دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی، ششمین کنفرانس بین المللی علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره، آموزش و پژوهش.

کیانی بکیانی، مرتضی؛ لطفی خانیمنی، مهرداد (۱۴۰۱)، بررسی رابطه بین رابطه ادراک از محیط کلاس با انگیزش پیشرفت دانش آموزان مقطع ابتدایی منطقه کامفیروز، پنجمین همایش بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی.

### منابع انگلیسی

- Ahmed, A. M., Worku, B. N., & Ayane, Z. N. (2024). The relationships between teachers' professional competence licensure test, teachers' competence, and students' academic performance in Ethiopia: mixed research. *Cogent Education*, 11(1), 2422644.
- Alrajhi, M. N., & Aldhafri, S. S. (2024). Predicting Students' Academic Achievement through Teaching and Parenting Styles: Self-Concept as a Mediator. *Education Research International*, 2024(1), 9614992.
- Edgerton, E., & McKechnie, J. (2023). The relationship between student's perceptions of their school environment and academic achievement. *Frontiers in Psychology*, 13, 959259.
- Kassab, S. E., Rathan, R., Taylor, D. C., & Hamdy, H. (2024). The impact of the educational environment on student engagement and academic performance in health professions education. *BMC medical education*, 24(1), 1278.
- Nadeem, F., Imran, H., & Asim, I. (2025). Effect of Teachers' Competencies on Students' Academic Achievement: A Comparative Analysis of Public and Private Universities, Lahore. *The Critical Review of Social Sciences Studies*, 3(1), 689-702.
- Wang, S., & Luo, B. (2024). Academic achievement prediction in higher education through interpretable modeling. *Plos one*, 19(9), e0309838.

## Predicting the academic achievement of elementary school students in science subjects in Noorabad Mamsani based on teachers' professional competencies and perceptions of the learning environment

<sup>۱</sup>Somaieh Goodarzi, <sup>\*</sup>Hamed Rezazadeh, <sup>۲</sup>Ehsan zanboori

### Abstract

**Introduction and goal:** The aim of this study was to Predicting the academic achievement of elementary school students in science subjects in Noorabad Mamsani based on teachers' professional competencies and perceptions of the learning environment.

**Research methodology:** This research was applied in terms of its purpose, and also descriptive in terms of its nature and method, of the correlation type, and cross-sectional in terms of time. The statistical population in this study was all elementary school students in Noorabad Mamsani (8000 people), and according to the Morgan table, the statistical sample size was 367 people. A standard questionnaire was used to collect data from the study sample. The face validity was approved by a group of professors and supervisors, and their reliability was also confirmed using Cronbach's alpha coefficient higher than 0.70. In order to test the research hypotheses, regression analysis were used.

**Findings:** Findings: The results showed that teachers' professional competencies and perception of the learning environment both have a significant effect on students' academic achievement. The overall coefficient of determination was 30%, indicating a significant prediction of academic achievement by these two variables. Also, perception of the learning environment ( $\beta=0.504$ ) and teachers' professional competencies ( $\beta=0.456$ ) have the highest predictive power.

**Conclusion:** Teachers with professional knowledge, skills, and behavior can optimize the teaching process, while students' positive perceptions of a supportive learning environment lead to a reduction in behavioral problems and an increase in their academic success.

**Keywords:** Academic achievement, teachers' professional competencies, perception of the learning environment.

<sup>1</sup> Department of Educational Sciences, NM.C., Islamic Azad University, Noorabad Mamsani, Iran.

<sup>2</sup> Department of Physics, NM.C., Islamic Azad University, Noorabad Mamsani, Iran. (Corresponding author). Email: ha.rezazadeh@iau.ac.ir

<sup>3</sup> Department of Mathematics, NM.C., Islamic Azad University, Noorabad Mamsani, Iran.